

Justisdepartementet

Deres ref.: 18/3391

Oslo, 3. desember 2018

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – UTKAST TIL FORSKRIFT OM FORSVARLIG UTLÅNSPRAKSIS FOR FORBRUKSLÅN

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 29. september 2018 hvor departementet ber om merknader til Finanstilsynets notat med utkast til forskrift om forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån.

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Foreninga arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper.

I det følgende vil vi knytte noen kommentarer til den foreslåtte forskriften om forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån.

2. Generelle kommentarer til forslaget

Rettspolitisk forening er positiv til forslaget om å forskriftsfeste Finanstilsynet retningslinjer om forsvarlig utlånspraksis, og stiller seg i det alt vesentligste bak tilsynets forslag. Foreninga berømmer departementet for å ta tak i dette og for å rette fokus mot utfordringene med økende bruk av kredittkort og forbrukslån.

Som det fremgår av høringsnotatet blir dagens retningslinjer i mange tilfeller ikke fulgt. Undersøkelsen Finanstilsynet utførte blant finansforetakene viste at retningslinjene var fraveket for over $\frac{1}{3}$ av lånene som ble innvilget i fjerde kvartal 2017. Avvikene er betydelige, og viser at det utvilsomt er behov for å forskriftsfeste kravene.

Ut fra det opplyste i høringsnotatet, ønsker også finansforetakene at kravene skal forskriftsfestes. Retningslinjenes rettslige status fremstår i dag som uklar, og foretakene som ikke etterlever kravene får konkurransemessige fordeler. Dette er etter Rettspolitisk forenings oppfatning svært uheldig, og foreninga kan ikke se noen argumenter for at departementet ikke skal forskriftsfeste kravene til forsvarlig utlånspraksis. En forskriftsfesting vil innebære en betydelig styrking av forbrukerbeskyttelsen på gjeldsfeltet, og dette er et viktig ledd i arbeidet mot et mer forsvarlig og kontrollert utlånsmarked for usikret kreditt. I denne forbindelse vil Rettspolitisk forening også anmode departementet om å vurdere innføring av et rentetak slik også Forbrukerrådet foreslår i sitt hørings svar.

Av hensynet til forbrukervernet er Rettspolitisk forening også positive til at det ikke innføres noen avvikskvote for å fravike reglene.

3. Det nærmere innholdet i retningslinjene

Etter Rettspolitisk forenings oppfatning må forskriften gjelde for alle foretak med utlånsvirksomhet i Norge, og foreninga støtter både kravet om maksimal gjeldsgrad på fem ganger årsinntekt og at lån skal gis med en maksimal tilbakebetalingstid på fem år. Dette vil gjøre det enklere å sammenlikne tilbud fra ulike finansinstitusjoner og bevisstgjøre forbrukerne om de faktiske kostnadene de vil ha ved å inngå låneavtalen.

Til den foreslåtte § 2 om dokumentasjon av kredittvurdering har vi kommentarer til både utformingen og det materielle innholdet. Det bør fremgå tydelig av ordlyden at det er lånekundens dokumenterte inntekter, utgifter og gjelds- og formuesforhold *på søknadstidspunktet* som er relevant. Dette vil tydeliggjøre kravet om at dokumentasjonen som fremlegges skal være oppdatert og relevant.

Videre er det svært viktig at foretakene i sine kredittvurderinger må sjekke låntakernes oppgitte gjeldsopplysninger opp mot et gjeldsregister. For å sikre en forsvarlig utlånspraksis må utlånerne kunne danne seg en fullstendig oversikt over gjeldsbyrden til søkeren, og i denne sammenheng er ikke bare den usikrede kreditten relevant. Foreløpig fremgår verken gjeld til det offentlige, boliglån og kausjonsforpliktelser av gjeldsregistrene. Rettspolitisk forening mener derfor at finansinstitusjonene må pålegges å undersøke også dette.

Hva gjelder avdragsbestemmelsene i § 5, er Rettspolitisk forening enige med Forbrukerrådet om at det er uklart hva som menes med en "*lineær nedbetaling*". Foreninga er positiv til at utgangspunktet skal være at låntaker begynner nedbetalingen av lånet umiddelbart etter lånopptaket, men ordlyden må ikke hindre forbrukeren fra å ha en raskere nedbetaling enn det finansinstitusjonene legger opp til i sine standardavtaler.

I forskriftens § 6 (2) er det foreslått at kravene i §§ 3 (betjeningsevne), 4 (gjeldsgrad) og 5 (avdrag) ikke skal gjelde ved søknader om kredittkort med kredittramme opp til 25 000, forutsatt at søkeren "*ikke har andre kredittkort*". Etter vår oppfatning bør det også være et vilkår for forenklet behandling at søkeren ikke har annen usikret gjeld, da det er den totale gjeldsbyrden som er relevant for betjeningsevnen. Vi foreslår derfor at ordlyden endres til "*ikke har andre kredittkort eller annen usikret gjeld*".

Eventuelle spørsmål kan rettes til Marie Natland Wabakken på telefon 996 996 52, eller på e-post til styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen,
Rettspolitisk forening